

KAIA & KARIM

FORBRYTERJAKTEN

LESP
MILJØ-
SKOLE

UKJENTE LYDER

Kaia og Karim går i samme klasse. Begge spiller fotball. Nå har de vært på trening og går hjemover fra idrettsplassen. De har spilt mot hverandre.

- Jeg skulle gjerne spilt en time til, sier Kaia.
- Da hadde laget mitt vunnet, sier Karim.
- Jeg skulle akkurat til å skru ballen i mål.
- Skrythals, ler Kaia. — Først til brua!

Brua går over ei lita elv. Der pleier ender å svømme fram og tilbake og dukke etter planter. Kaia og Karim må over brua for å komme hjem.

De går fort uten å snakke så mye. De er sultne, og sola har gått ned. Det er ikke mørkt, men den lyse dagen har lagt seg.

Da skjer det noe som får dem til å stanse. Rare lyder kommer fra et sted de ikke kan se. Skraping og lyder som de ikke kjenner igjen. Sakte går de framover, stille og forsiktig.

Lydene kommer fra brua. Noe blir dratt bortover. De hører et brak, og så enda et brak.

EN FORBRYTELSE

Kaia og Karim kaster seg ned på bakken. De vil ikke bli sett. To menn står på brua. Mennene løfter ting ned fra et lasteplan. De drar et kjøleskap bortover brua og lemper det utfor kanten. Bildekk, sykler og pizzaesker går samme veien.

- Det der er da helt ulovlig! hvisker Kaia.
- Se alt de har på lasteplanet. Går det i elva eller i skråningen, tror du? hvisker Kaia lavt.
- Det kan jeg ikke se, sier Karim. Han er litt urolig.

— Skal vi rope til dem?

Kaia er klar.

— Nei, nei, vi kjenner dem ikke! advarer Karim.

De lager ikke en lyd, og de våger så vidt å puste.

— Vi noterer bilnummeret, sier Kaia!

Kaia tar fram en liten blyant fra lomma.

— Papir?

— Skriv på fotballen!

Mennene kjører vekk.

ET STYGT SYN

Kaia og Karim tror ikke det de ser!

- For en haug! Så enormt mye de kastet fra seg! stønner Kaia.
- Er det mulig? Det er helt vilt! roper Karim.

Han står stille og ser. Hermetikkbokser, aviser, plastposer og kjøleskap, glass og bildekk. Det er et berg. Han rister på hodet.

- De har jo bil. Hvorfor kan de ikke like godt kjøre dette til gjenvinningsstasjonen? Noe så stygt!
- Så grisete, for det er mat der også, sier Kaia.
- Jeg synes jeg ser ei rotte.

- Det er farlig avfall her, sier Karim og peker på en PC.
- Kjøleskap også, sier Kaia. — Det kan renne mye gift ut i elva og forgifte naturen.
- For noen griser!
- For noen miljøsvin!
- Vi må hjem og si ifra!
- Vi har jo bilnummeret på fotballen, sier Kaia og holder den godt fast.

De går hjem til Kaia, for hun bor nærmest. De forteller de voksne hva de har sett. Mora ringer til politistasjonen. Politiet vil ha rapport neste dag.

PÅ POLITISTASJONEN

Dagen etter går Kaia og Karim til politiet og forteller hva de har sett.

- Veldig fint at dere kom, sier politibetjenten.
- Dette er en viktig sak. Dere har oppdaget et svært stygt tilfelle av hva vi kaller miljøkriminalitet. Det var veldig lurt at dere noterte bilnummeret. Vi skal jobbe videre med denne store saken. Over hele landet kaster mennesker avfallet sitt i skogen og i veikanter. Eller i bekker og elver. Det er ikke lov. Alle kommuner har steder hvor det er mulig å levere avfall. Kaia og Karim rekker stolt fram fotballen.

— Her er bilnummeret vi tok, sier Kaia og peker. Å, nei! De fleste tallene er vekk. Det står bare DF 93. Resten er forsvunnet.

- Da får vi ikke tak i dem! Karim er fortvilet. Han var sikker på at forbryterne kom til å bli fanget og stoppet.
- Det kan hende vi finner dem likevel, sier politibetjenten. — Det kan være spor i det de kastet fra seg. Og litt av et bilnummer er bedre enn ikke noe bilnummer. Vi sender de opplysningene vi har, til patruljebilene. Takk for at dere kom! Fortsett å følge med!

I AVISEN

Kaia og Karim er på skolen. Læreren kommer inn i klassen og ser veldig hemmelighetsfull ut. I hendene har hun et nettbrett og flere brev.

- I dag kan vi være stolte, sier hun og smiler.
- I klassen vår er det to som blir berømte.

Ingen forstår hva hun mener. Ikke Kaia og Karim heller. Men det er nettopp dem læreren peker på. — Kom hit og les for oss, sier hun.

Karim leser fra nettavisen:

“Alle takker de unge heltene. Det finnes mennesker som ikke gidder å levere avfall der de skal. De slenger det fra seg i vann, elver, grøfter og skog. Det er stygt, og det ødelegger naturen. Politiet sier det er sannsynlig at forbryterne blir

tatt, takket være Kaia og Karim.”

Læreren gir brevene til Kaia som åpner dem.

- Det er invitasjoner, sier hun. — Vi skal få komme og se hvordan avfall kan bli til nye ting!
- Invitert? Hvor? Klassen vil høre mer.
- Det er en fabrikk hvor de tar i mot gammelt glass, tror jeg, sier Kaia. — De vil at vi skal komme dit. De vil vise oss hva som skjer med flasker og syltetøyglass, etter at de er samlet inn! Det er flere invitasjoner.
- Du og Karim får fri, sier læreren. Det er viktig å lære om hva avfall kan bli til.
- Dere må fortelle oss hva dere har lært, når dere kommer tilbake.

KJÆRE KAIA OG KARIM

DERE GJORDE EN FLOTT INNSATS
FOR MILJØET DA DERE SA IFRA
TIL POLITIET OM BILEN SOM VAR
UTE PÅ EN ULOVLIG TUR. SOM EN
TAKK VIL VI INVITERE DERE PÅ EN
HELT ANNEN TUR. DEN GÅR -TIL
GJENVINNINGSANLEGGET.

I LØPET AV EN HEL DAG VIL DERE
FÅ SE AT ALT SOM KASTES, KAN
BLI TIL NOE NYTT OG NYTTIG.

HÅPER DET PASSER AT VI HENTER
DERE PÅ SKOLEN. OG SELVSAGT
BLIR DERE HENTET AV EN
RENOVASJONSBIL!

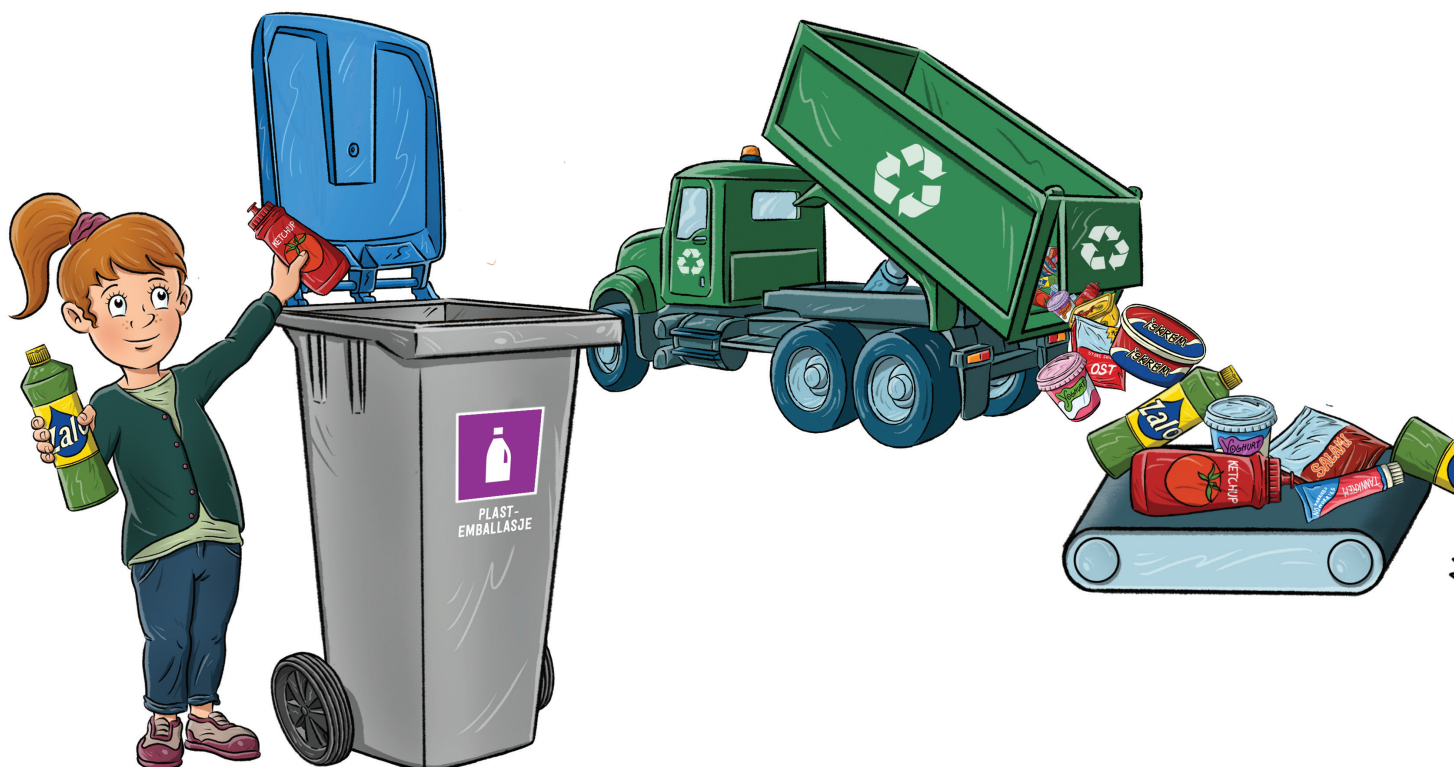
TING MED LEDNINGER OG BATTERIER

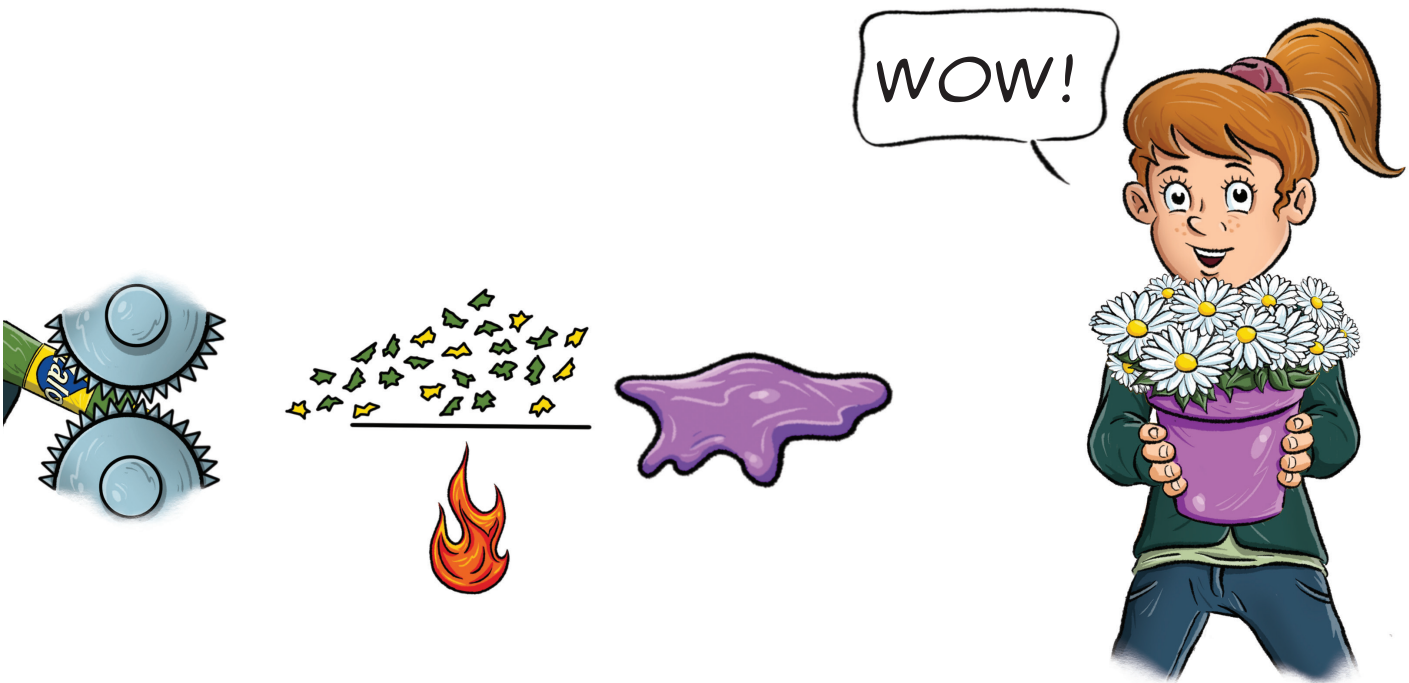
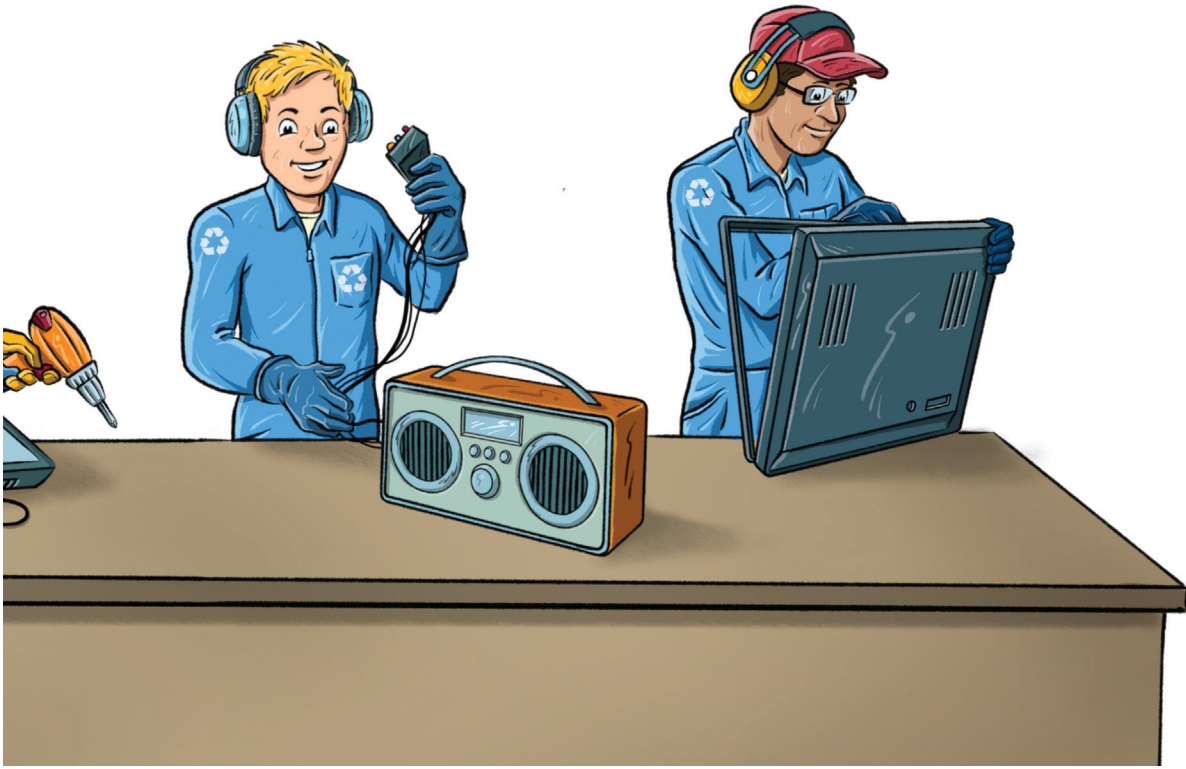
Kaia og Karim besøker en fabrikk der folk tar fra hverandre mange slags apparater og sorterer delene.

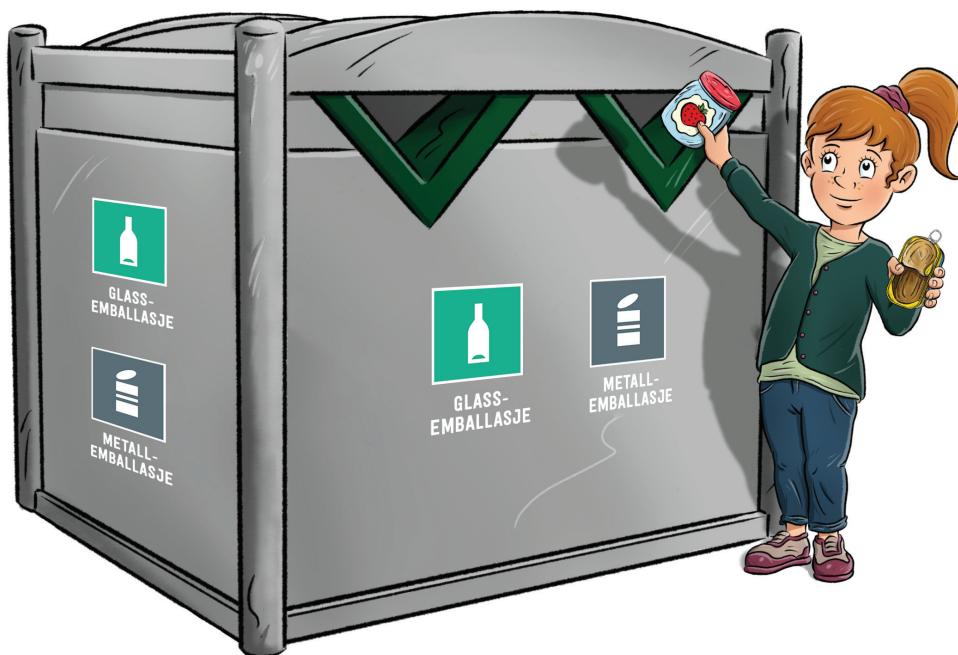

PLASTEMBALLASJE

Kaia og Karim ser hvordan plastemballasje kvernes og smeltes om til nye fine ting.
For eksempel kan innsamlet plastemballasje bli til en blomsterpotte.

GLASS- OG METALLEMBALLASJE

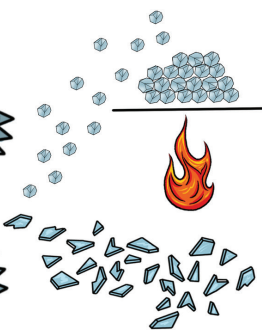
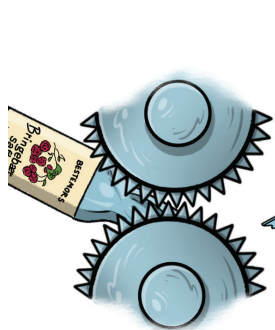
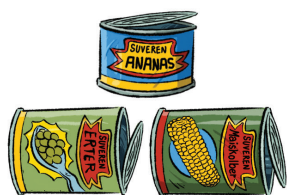
Kaia og Karim besøker også en fabrikk som tar imot glass- og metallemballasje som det har vært mat og drikke i. Ragnhild viser dem rundt.

— Både boksene og glassene smeltes før de

blir til nye ting, sier Ragnhild. — Noen av de gamle boksene blir til nye hermetikkbokser, mens andre kan bli til deler av en sykkel.

— Se på alle de små glassbitene! sier Kaia.

— Ja, sier Ragnhild. — Vi lyser på dem med et

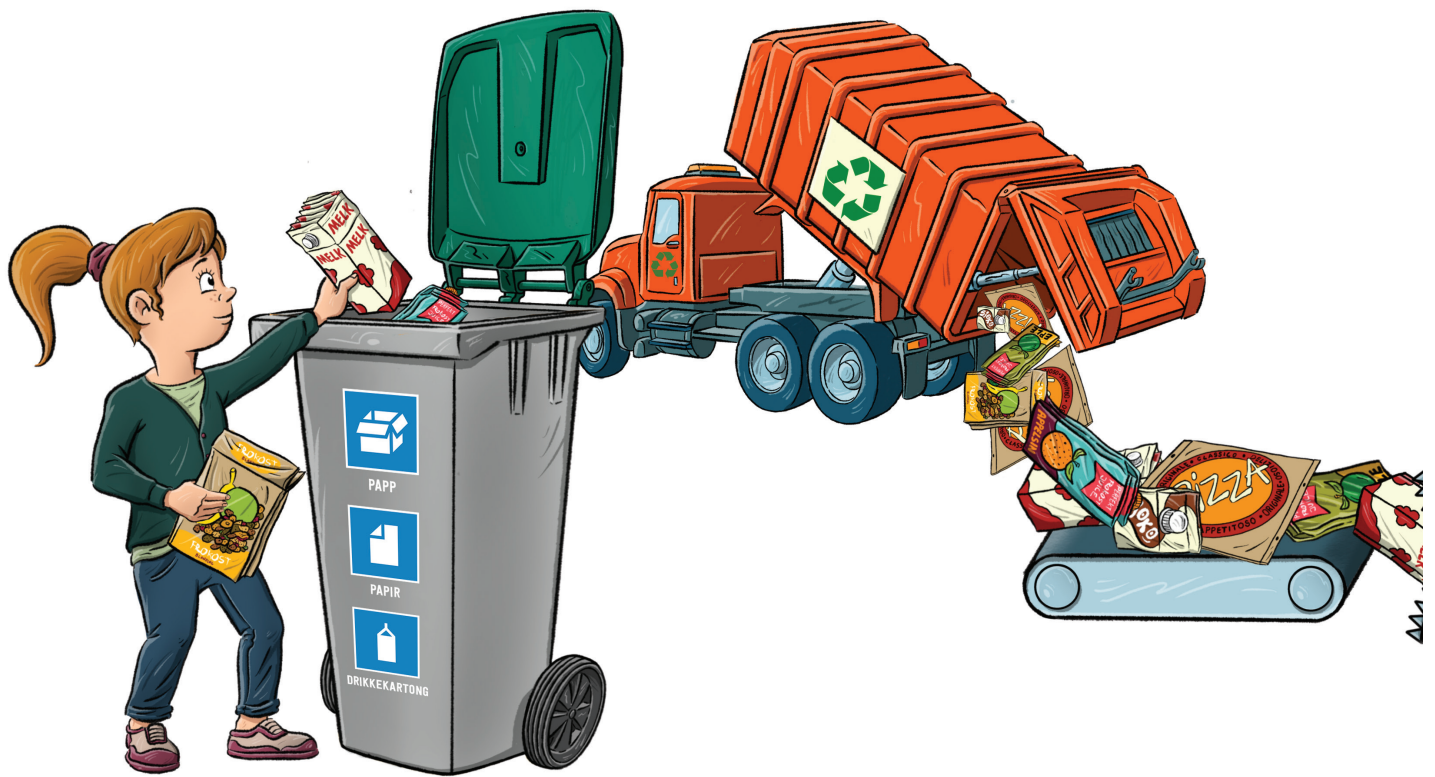

spesielt lys, og da sorterer maskinen dem i store og små og bitte små biter. Og maskinen sorterer dem etter fargen.

- Hva gjør dere med glassbitene? spør Karim.
- Vi sender glasset til en fabrikk som

smelter det og lager nye glassflasker og syltetøyglass. Glassbitene kan bli veldig mange ting.

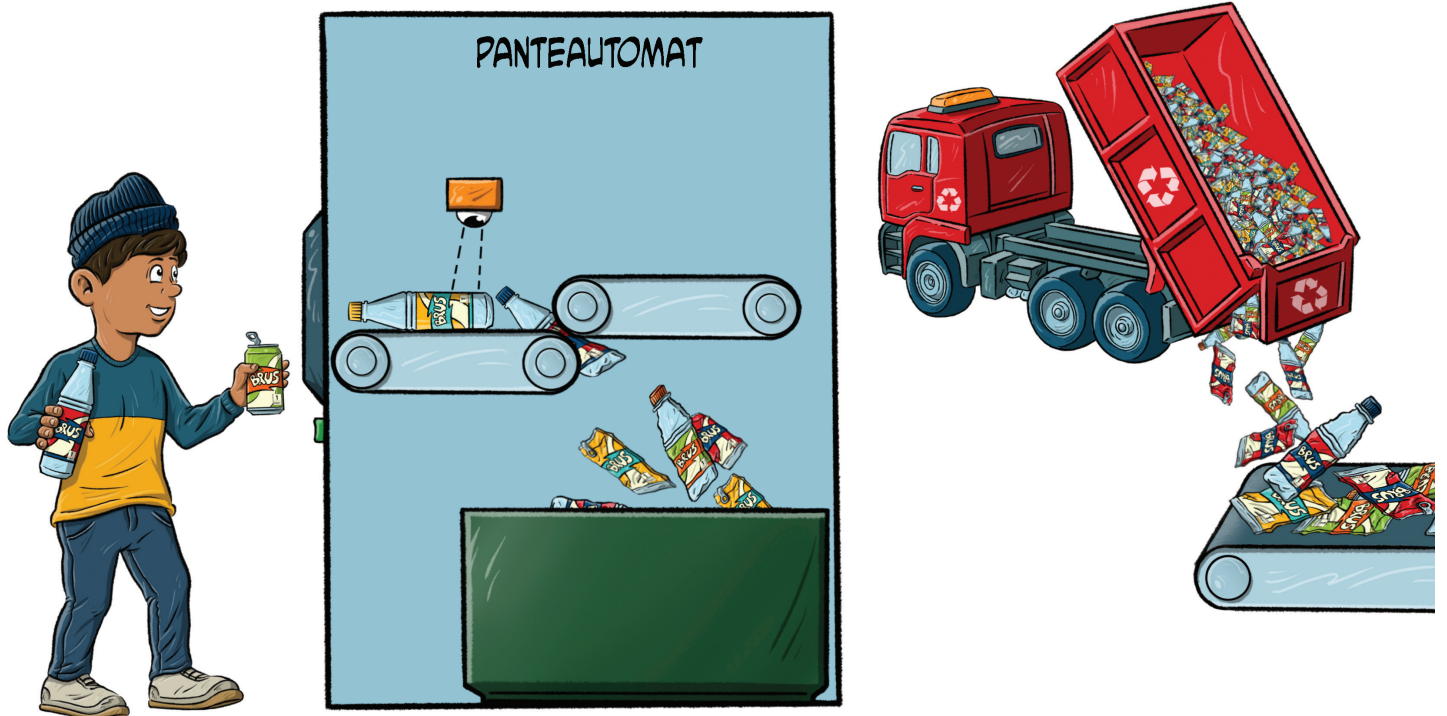
De bitte små glassbitene blir til Glasopor, som man kan bruke når man bygger hus og nye veier.

PANT

Kaia og Karim besøker en fabrikk som tar imot drikkeflasker av plast. Flaskene blir kvernet til små plastbiter. Noen av plastbitene blir til nye flasker. For å lage nye plastflasker smeltes

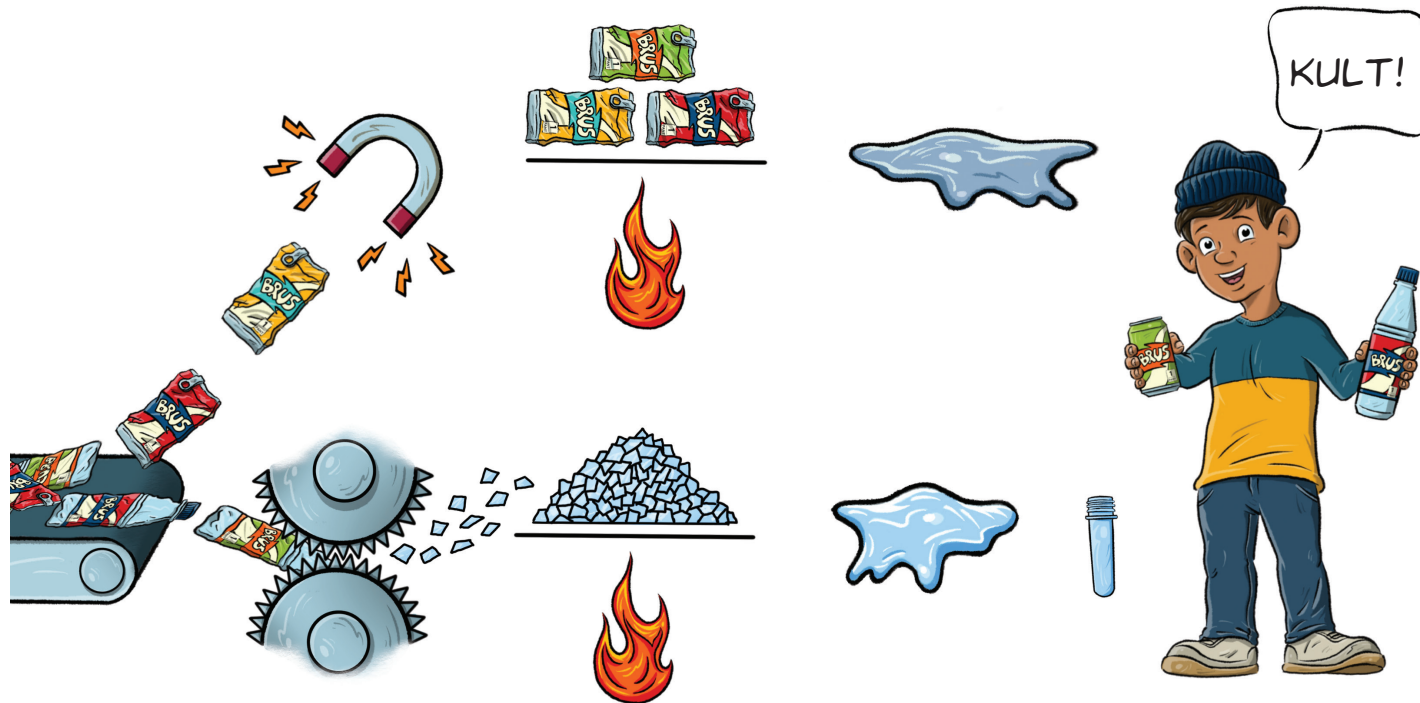
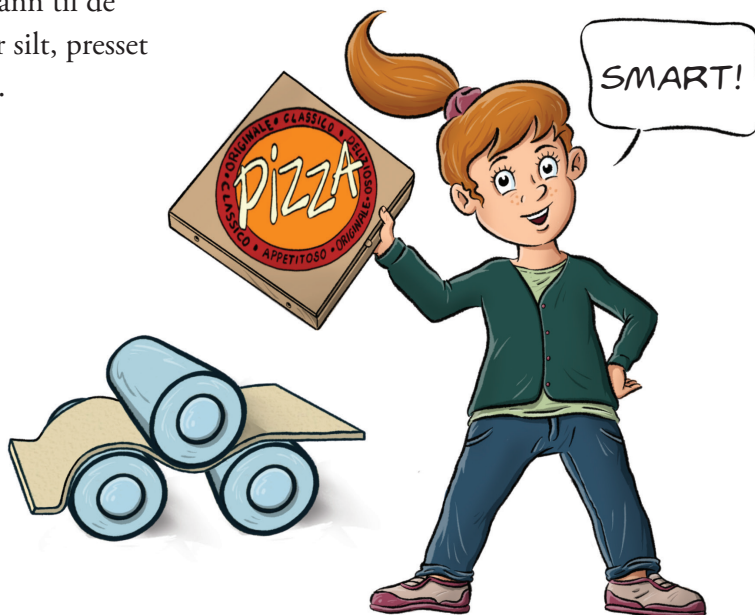
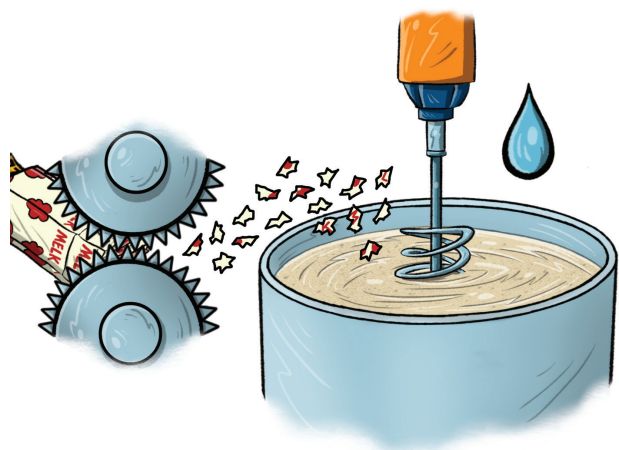
plastbitene om til små reagensrør. En maskin blåser opp reagensrørene til flasker og fyller dem til slutt med drikke.

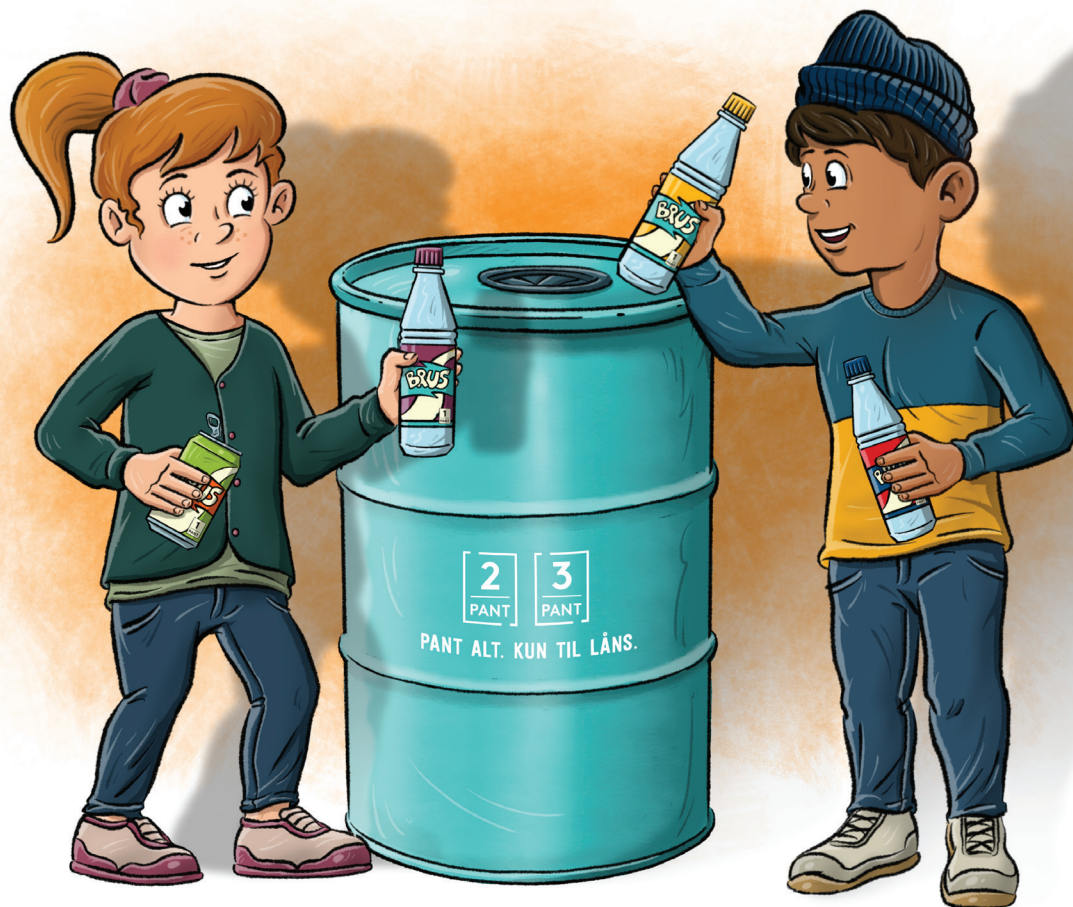

KARTONG

Kaia og Karim kommer på besøk til en papirfabrikk som tar i mot drikkekartonger. Kartongene kvernes opp og legges i vann til de løser seg opp. Papirsuppa blir deretter silt, presset og varmet slik at alt vannet blir borte.

Vips, så har vi nytt papir på digre ruller. Det nye papiret kan blant annet bli til nye pizzaesker.

EN LUR PLAN

Klassen skal reise på tur. De har en pantetønne i klasserommet. Der legger de tomme drikkeflasker og drikkebokser. Noen tar de med seg hjemmefra. Noen finner de ute. De skal pante dem og få mange penger som de kan bruke på turen.

Kanskje tusen kroner.

— Pant alt! Alltid! sier Kaia.

Karim har nettopp hatt bursdag. Han har fått mange leker, men ingen penger til sykkel. Han har tatt med noen av lekene på skolen.

— Se her, snakk om å være godt pakket inn, sier han og viser fram den ene etter den andre.

— Nesten ikke til å få ut, sier Kaia.

— Plast og papir er limt sammen, og det er ikke lett å sortere papir og plast i hver sin eske.

— Når jeg skal ha bursdag, skal vi finne på noe helt annet, sier Kaia. — Jeg trenger ikke gaver. Vi kan heller gjøre noe morsomt!

— Hva da? spør Karim. — Sparke fotball? Ja!

— Nei, nei, noe helt annet. Alle må være med.

Kaia spør de andre i klassen hva de vil. Det kommer mange gode forslag:

— Vi kan kle oss ut!

— Vi kan ha monsterfest!

— Eller detektivfest!

— Monsterdetektivfest!

FORBRYTERNE KOMMER TILBAKE

Det blir monsterdetektivfest. Klassen får låne klasserommet til festen, hvis de rydder opp veldig fint og det er voksne med. De får også låne kjelleren! Der deler de seg i to lag. Noen skal gjemme seg. Noen er detektiver. De har med seg lommelykter. De som gjemmer seg, er stille som mus. De som leter, lister seg sakte gjennom rommene. Det er skikkelig skummelt.

Plutselig hvisker Kaia:

— Hysj, bilen er her!

Monstrene kommer fram fra kriker og kroker.

— Bilen? sier en hviskende stemme.

— Bilen med de to mennene som kastet så mye i elva! Det er det samme bilnummeret! DF 93 og noe! De ruller bildekk bort mot søppelkassene våre.

— Jeg tør ikke være her! sier en annen monsterstemme.

Kaia tenker seg om litt.

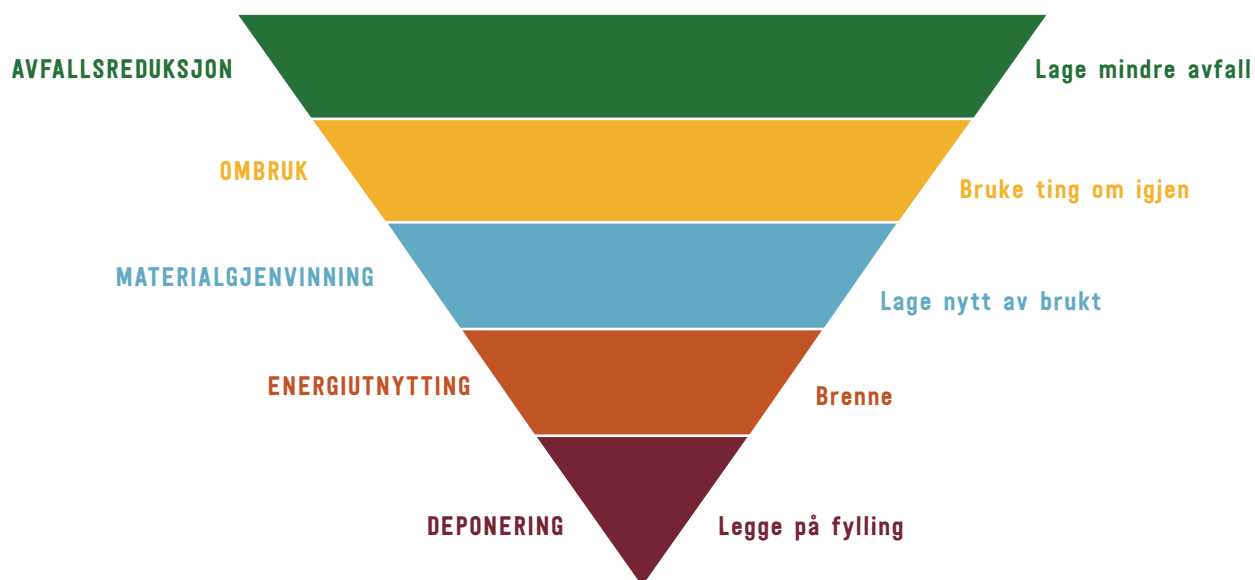
— Kanskje vi kan skremme dem? Vi lister oss opp trappa, og så teller vi til tre før vi løper ut døra og skriker alt vi kan!

— Jaaaa! hvisker alle monstrene begeistret.

— Monstergjengen med monsterbrølet!

De lister seg opp trappa og står tett sammen. Ikke en lyd kan høres. Ikke en bevegelse kan merkes.

KAIA OG KARIM LÆRER OM AVFALLSPYRAMIDEN

AVFALLSREDUKSJON Mindre avfall er det beste. Alt vi kjøper og bruker, blir før eller siden til avfall. Det blir mindre avfall om vi lar være å kjøpe ting vi ikke trenger.

OMBRUK Vi bør ikke kaste det som kan brukes av noen. Vi kan for eksempel gi bort ski, støvler, sykler og klær, når tingene er blitt for små.

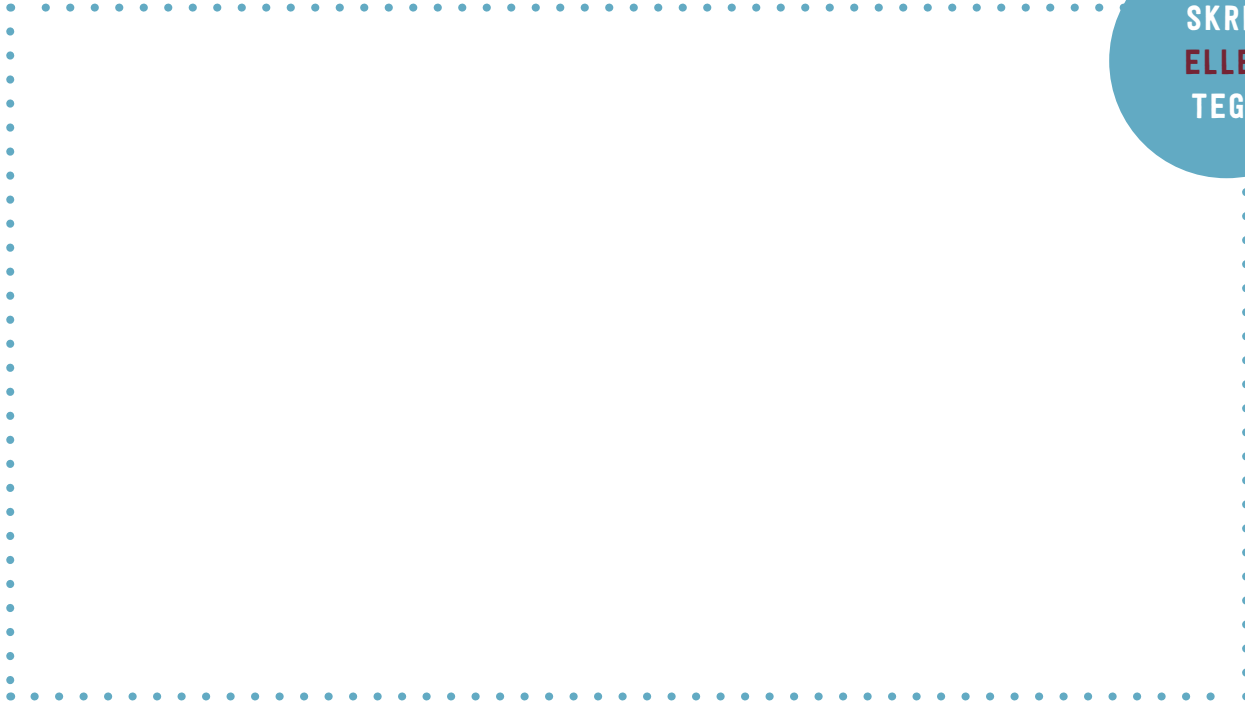
MATERIALGJENVINNING Vi bør bruke om igjen det som tingene er laget av. Vi kan smelte ting som er laget av plast og lage nye ting. Vi kan lage kompost.

ENERGIUTNYTTING Vi kan brenne avfall. Da blir det laget varme. Varme og energi. Mange varmer vann ved å brenne avfall.

DEPONERING Dette vil vi ha minst av. Vi vil legge minst mulig avfall på fylling.

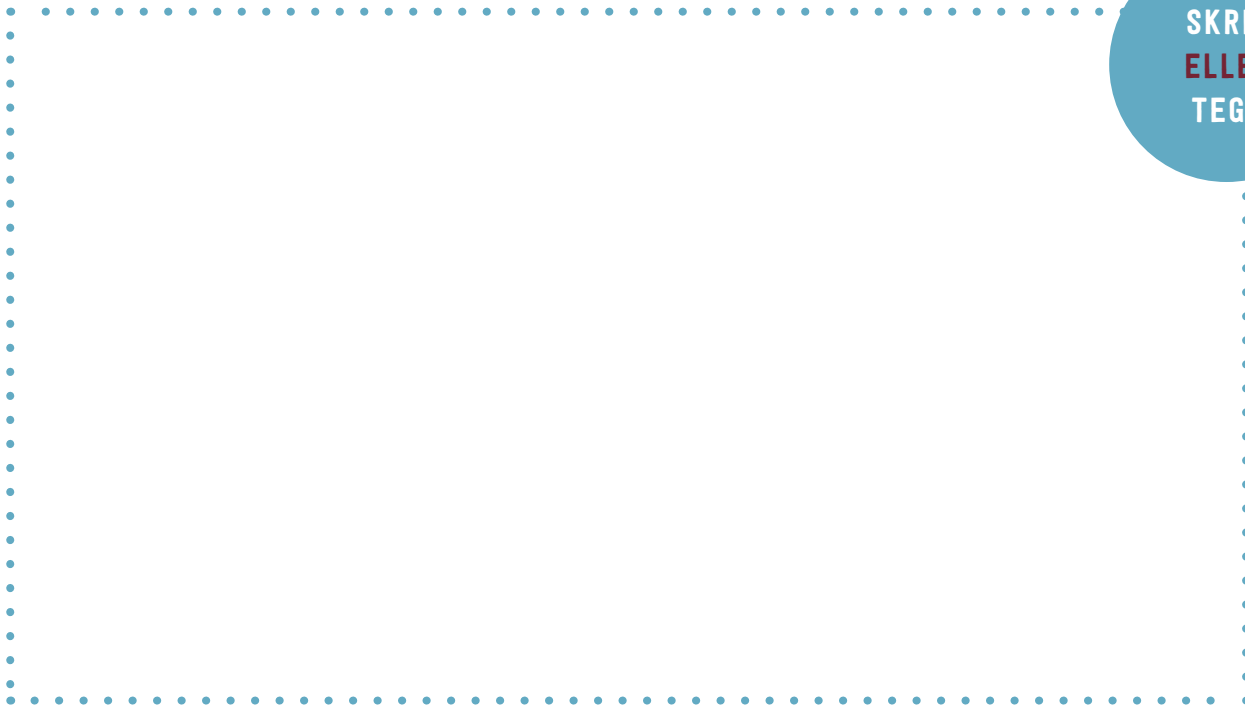
HVORDAN SKAL VI LAGE MINDRE AVFALL?

Se på avfallspyramiden. Hva kan vi gjøre for at det skal bli mindre avfall? Tenk på hva klassen din kan gjøre. Tenk på hva du kan gjøre. Tenk på hva familien din kan gjøre.

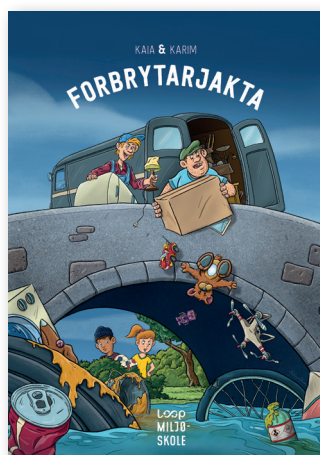
SKRIV
ELLER
TEGN

HVORDAN SORTERER DE AVFALL PÅ SKOLEN DIN?

SKRIV
ELLER
TEGN

FINNES
OGSÅ PÅ
NYNORSK

KUN
DIGITALT

HEFTENE ER GRATIS!

De kan bestilles på miljuskole.no

Eller ta kontakt med LOOP:
skole@loop.no

Forfatter **Jorun Gulbrandsen**

Illustratør **Johnny Likvern** fra **Barnebokfabrikken**

Utgiver **LOOP**

Layout **Jenny Kyvik Hutchens**

Trykk **Døvigen AS**

Utgitt **2017**

LOOP Miljøskole utgis med støtte fra Klima- og miljødepartementet

Heftet er trykket på resirkulert papir

